СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 71. | Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 26 березня 1932. | VOL. XL. | No. 71. | Jersey City, N. J., Saturday, March 26, 1932. | THREE CENTS.

ПОВАЛЕНО 223 ГОЛОСАМИ ПРОТИ 153 ПОДАТОК ВІД ПРОДАЖЕЙ

ВАШИНҐТОН. — Опозиція проти податку від продажей, яка складається з републиканських і демократичних послів, таки діпняла свого й повалила 223 голосами проти 153 законопроект, на який погодилися провідники обидвох партій. В той спосіб залишився в державній касі недобір на суму $563,000,000. Покищо посли розійшлися на Великодну відпустку, а по ній радитимуть далі, звідки знайти нові жерела приходів.

НЕМА КОМУ КОНТРОЛЮВАТИ КОНҐРЕСУ.

ВАШИНҐТОН. — Голосування в справі законопроекту від продажей виказує, що справді демократи мають більшість у палаті послів, але всетаки не можна числити на те, що вони підуть за своїм проводом при голосуванню, особливо коли йде про справи економічні й фінансові. Тесаме можна сказати про сенат, у якім мають більшість републиканці.

В СЕНАТІ ГОЛОСУВАТИМУТЬ У СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Норис, голова судейського комітету, заявив, що сенат матиме нагоду висказати голосуванням своє становище в справі знесення чи зміни прогибіційних законів. Голосування відбудеться десь коло 20 квітня. Не спішаться з тим, бо мають наразі полагодити інші важні справи.

СМЕРТЬ ГРИГОРІЯ КУНАШЕВСЬКОГО.

НЮ ЙОРК. — Григорій Кунашевський, бизнесмен, власник корабельного бюра, яке удержував 22 роки, помер наглою смертю у своїм домі в Джексон Гайтс.

Покійний походив з місточка Микулинці біля Тернополя. Був відомий зі своїх симпатій до москвофілів. Мав 45 літ. Причиною смерти була тяжка недуга серця.

СИН ЛИНДБЕРҐІВ ЖИЄ.

ГОПВЕЛ (Ню Джерзи). — Д-р Геролд Добсон Пікак, декан „Крайст Епіскопал Чорч" в Норфолк, відвідав Линдберґів і запевнив їх, що їх син є живий та знаходиться на яхті, який кружляє по Чесапік Бей, десь недалеко міста Норфолк. Д-р Пікак явився в Линдберґів як посередник між Линдберґом і тими, що викрали дитину і готові її звернути за винародою. Він каже, що ті, котрі дитину викрали, бояться входити в переговори з ґенґстерами, бо тоді треба би їм поділитися окупом, а крім того вони не були би ніколи певні свого життя.

ЗБІЛЬШИЛАСЯ ЦИРКУЛЯЦІЯ СХОВАНИХ ГРОШЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу Милс подає, що в останніх часах державна каса витягнула з обороту $157,000,000. З того виходить, що приблизно таку суму пустили в рух ті, що переховували гроші по хатах. Всеж таки з каси випущено ще й тепер $933,000,000 більше ніж у тім самім часі минулого року.

БОЇТЬСЯ ВИКРАДЕННЯ ДИТИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Деякі банкирі та один англійський журналіст дістали погрози, що коли не окупляться відповідними сумами, то їм викрадуть діти. Між іншими дістала теж погрозу місіс Елис Рузвелт Лонґворт, вдова по бувшім президенті палати панів і дочка померлого президента Рузвелта. Вона має одну дитину, 4-літню донечку Павліну, і ту її хочуть викрасти. Її дому стереже поліція.

СТРАЙК НЕВДОВОЛЕНИХ ЗРОСТАЄ.

ВИЛКС БАРЕ. — Майнерська опозиція, яка підняла страйк з причини „еквалізації", здобула нових прихильників. Страйк поширюється.

„101 ВАЙЛД ВЕСТ РЕНЧ" ЗБАНКРОТУВАВ.

МЕРЛЕНД (Оклагома). — Відограно останній акт циркової „комедії", яка скінчилася ліцитацією усього майна циркового підприємства, відомого в цілій Америці як „101 Вайлд Вест Ренч". Полковник Зек Мілер, власник цирку, забарикадувався у своїй садибі й стріляв до урядовців, які прийшли ліцитувати останки майна. При нім стояли його вірні товариші: Зельма Цімерман, що виступала підчас циркових вистав зі слонами, і Гарлі Кінір, слуга.

Важка економічна скрута була головною причиною банкротства. Урядовці, проти котрих стріляв Мілер, не повели проти нього ніякого карного доходження.

ЗАТВЕРДИЛИ СМЕРТНИЙ ЗАСУД НА 7 МУРИНІВ.

МОНТҐОМЕРІ (Алабама). — Апеляційний суд затвердив вирок першого суду, яким засуджено на кару смерти 7 Муринів за їх злочине збещещення двох білих дівчат у Скатсборо. Мурини мають бути повішені 13 травня. Проти цього рішення вносять відклик до Супрім Корту у Вашингтоні, опирачися на тім, що обжалованих судженo разом і дуже скоро, та що засуд був опертий на расовій ненависти.

ДО СОЮЗОВЦІВ В ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

ПРОСИТЬСЯ ВСІХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА В ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПРИБУТИ НА

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

які відбудуться

В СУБОТУ, ДНЯ 26-ГО БЕРЕЗНЯ (МАРЧ) 1932 РОКУ

в годині 8-мій ввечір.

В ГАЛИ УКР. НАРОД. ДОМУ,

54 VAN WINKLE AVENUE, JERSEY CITY, N. J.

Реферувати будуть:

Іван Канштанюк, гол. рек. секр., про У. Н. Союз у минулому, теперішньому і майбутньому.

Д-р Лука Мишуга на тему: Батьки і діти, або як притягнути молодь до У. Н. Союза й народної праці.

По рефератах буде дискусія.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

УКРАЇНЕЦЬ ЮНІЙНИМ ДЕЛЕҐАТОМ.

У 18 відділі („локали") Юнії Робітників Цементу й Конкріту в Ню Йорку велася недавно завзята виборча кампанія за становище юнійного делеґата. Кандидували проти себе Поляк і Українець. Становище приносить 75 долярів тижневої заплати, вживання юнійного авта і т. ін.

При виборах, що відбулися 12 березня, вибрано делеґатом Українця Семена Назара.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ОБЖАЛОВУЄ ЗАЛЕСЬКОГО.

У відповідь на промову, яку виголосив польський міністер Залеський на засіданню розбройної конференції, німецька преса робить закид під адресою Польщі, обжаловуючи її, що Польща не проявляє найменшої готовости зменшити свої збросня. Преса добачує в промові міністра Залеського зручно закритий наступ на Німеччину. „Фолькс Цайтуне" обжаловує міністра Залеського, що він вимнув у своїй промові напади проти Німеччини, щоби в цей спосіб унеможливити німецьким делеґатам відповісти на ці напади. Цілію провокаційної промови міністра Залеського, пише „Берзен Цайтунг", було звернути увагу роззброїної конференції на здогадне зброєння Німеччини.

ВИСКОЧИЛИ З ПОЇЗДУ.

Недавно їхали поспішним поїздом зі Станиславова в сторону Коломиї два жовніри 30 п. артилерії. Верталися з відпустки і по дорозі хотіли вступити до Турки, але що поспішний поїзд в Турці не стає, вискочили оба з поїзду. Один вискочив на стації, а другий за стацією, та так нещасливо, що сильно потовклись. Один з них, Михальчук, родом з Тишківців, помер уже у військовім шпиталі в Коломиї, а другий бореться зі смертю.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА КОЛО БОГОРОДЧАН.

Нічю на 2-го лютого ц. р. вибухла пожежа в Бабчу в забудуваннях С. Енгельберга. Через сильний вітер огонь перекинувся на сусідні будинки, внаслідок чого згоріло 18 хат, 5 стоділ, 3 стайні, багато живого й мертвого інвентару, паші і живности. Шкода виносить біля 35,000 зол. Пожежу гасило місцеве населення, бо в Бабчу і в сусідніх селах нема пожарних сторожей.

НЕНАВИСТЬ ДО МАТЕРІ, ЩО НА СВІТ її ПОРОДИЛА.

В Лодзі перед судом відбувся процес проти 17-літньої І. Шеферірвної, яка побила свою матір за те, що її на світ породила. Песимістку дочку засуджено на 7 днів тюрми.

ТАЙНИЙ САЛЬОН ГРИ У ВАРШАВІ.

В домі відомого варшавського купця Юзефа Майснера сходилося часто велике товариство. Цим заинтересувалася поліція й кілька днів тому нічю увійшла до мешкання. У великій стильово прибраній салі, за зеленим столом сиділи 16 осіб і грали в рулетку. Поліція крикнула „руки вверх", а грачі — під столи, до шаф, хто куди. Поліція забрала кільканадцять тисяч золотих у всякій валюті. Слідство виявило, що до сальону були приладжені всякі телефонічні тривожно-сиґнальні дзвінки перед поліцією. Поліція, повитягавши всіх грачів зі шаф і зпід столів, арештувала їх. Між ними є знані шишки.

УТІКАЮТЬ З „РАЮ".

Нова ґрупа утікачів, числом 32 осіб, перейшла через Дністер на румунський бік. Між утікачами є два священики. — („Час").

СОБАЧА... КОВБАСА.

В Домброве Ґурней біля Сосновця довший час зникали собаки. Цією справою зацікавилася поліція. І дізналася, що Я. Пісани і З. Лютинський, власники вудинярні, крали собак, їх убивали і робили презнамениті ковбаски, які всетаки мешканцям не подобалися й оба ковбасники станутъ перед судом.

У ВАННІ ПРИЙМАЄ ГОСТЕЙ.

Жінка одного паризького хемічного фабриканта над усе любила часто купатись і приймати гостей. Але гості перерівали її купіль. Попросила чоловіка, щоб дав їй якусь сіль, яка зробилаб воду в ванні непрозорою й вона зможе приймати гостей, купаючись. Чоловік вволив її волю. Одного разу між гостями, що сиділи вокруг ванни, в якій купалася жінка цього паризького хеміка, був один хемік. Він незамітно всипав до непрозорої води у ванні пучку солі. По хвилині серед веселої гутірки товариство почало ніяковіти. Жінка хеміка спостереглася, що вода спрозоріла зовсім... Оце так прийма!...

НОВИЙ ВИНАХІД.

Останні катастрофи підводних суден стали притокою для винахідників, які почали думати про радикальний винахід, щоби зарадити цим катастрофам. Лондонський винахідник Лерет приготовив апарат-бляшанку, який у моменті, коли судно потопає, автоматично випливає на верха й з нього вистрілюються високо світляні ракети, які можуть заувважити пропливаючі кораблі, хоч і далекі від місця катастрофи.

З ІСТОРІЇ ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВЗАЄМИН.

Історія чесько-українських взаємин має вже майже тисячу років. Інтензивність взаємин була в ріжних добах залежна від питань династичних, релігійних, господарських, культурних і політичних. Київський князь Володимир був два рази жонатий з Чешками. Жінка чеського короля Шшемисла Отокара II. була дочкою чернигівського князя Ростислава. Львівські князі Лев і Данило були в близьких політичних звязках з Прагою. Методія вважали в Чехії Русином. Свідчить про те хроніка Даліміля. У гуситській добі воювали по боці Жіжки українські козаки. У роках 1517—1519 вийшла в Празі білорусько-українська біблія Франца Скорини, що мала великий вплив на пізніші українські переклади Святого Письма.

КОРОЛІ ЩАДЯТЬ.

Італійський король це найбогатший громадянин свого краю. Любив і він видавати великі суми на своє життя. А було з чого: крім доходів із приватних дібр, мав він понад пів міліона долярів „офіційної" платні. Та Мусоліні, що наказує всім щадити, підпорядкував під це й короля, бо зменшив йому платню.

ПРИЧИНА ДО РОЗВОДУ.

В бучацькому повіті є богато латинників, котрі по національности є Українцями і вживають постійно української мови як рідної. Латинські священики намагаються всякими способами наклонити тих латинників, щоби вживали польської мови, стоючи на становищі, що вони Поляки. Доходить до того, що деякі з них задають при сповіди покуту: говорити якийсь час по польськи. Як виглядає така польська мова за покуту, свідчить факт, що один чоловік прийшов до українського священика з заявою, що хоче розвестися з жінкою, бо вона говорить такою мовою, якої він не розуміє.

ЯК УЧАТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Українці Старого Самбора вибороли собі право, щоб у вселюдних школах відбувалися шість разів тижнево лекції української мови. Та в дійсности на годинах, призначених на українську мову, вчителі роблять все інше, тільки не вчать української мови. І так учителька Ґіловичова в другій клясі дівочої школи на годинах української мови оповідає польські байки.

ХТО МОЖЕ — КРАДЕ.

По переведенню ревізії у рахункових книгах міських трамваїв у Кракові спостережено, що недостає 60 тисяч золотих. Ці гроші розстратив скарбник трамваїв, Станіслав Захар. Нерухоме майно його жінки пішло на зворот розтраченої квоти.

МНОГОНАДІЙНА ПАРА.

Правдиву сензацію викликало в Городенці народження в одного молодого жидівського подружа тройчат. Слід зазначити, що це подружє має особливе „щастя". В першім році — близнята, в другім році — близнята, які після народин померли, а в третім — тройчата, і ці вже мабуть будуть жити.

РУМУНСЬКІ СТУДЕНТИ РОЗГРОМИЛИ ЖИДІВСЬКУ СИНАГОГУ

В ПАРЛЯМЕНТІ ПОСОЛ АНТИСЕМІТ НАБИВ ЖИДІВСЬКОГО ПОСЛА. ПРОТИЖИДІВСЬКИЙ РУХ СЕРЕД СТУДЕНТСТВА НЕ ВГАВАЄ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Після того, як поліція та військо припинили студентські заворушення в столиці Румунії, почалися на другий день студентські заворушення в Ясах. Тут вони вже були направлені виключно проти Жидів. На чолі антисемітського студентства стоїть професор місцевого університету, відомий юдофоб Куза, який все керує студентськими виступами проти Жидів.

Натовп узброєних студентів прорвався через кордон поліції до жидівської синагоги й розгромив її. Звідти студенти подалися на головні вулиці міста, де вони повибивали шиби в вікнах жидівських будинках та розгромили кілька жидівських крамниць. Жандарми розгнали багнетами ворохобників, які нарешті відійшли до свого студентського клюбу, де вони були забарикадувалися та почали відстрілюватися від жандармів з револьверів. Поліція, жандарми й військо оточили щільним кордоном студентський клюб і приготовили кілька поліційних арештантських возів, щоб у них посадити найзавзятіших ворохобників, коли пощастить їх арештувати.

Антисемітський виступ відбувся також у самому парляменті в Букарешті, коли жидівський посол Зінґер ставив до уряду запит у справі яських протижидівських виступів студентів. Антисемітський посол Робу вдарив посла Зінґера, стараючися збити його з ніг. Від тяжкого побиття Зінґера вратували парляментарні функціонарі. Професор Куза інтерпелював міністра справ судових за арештуванням жидофобів журналістів, які підюджували букарештських студентів до нападів на поліцію й жандармерію та до виступів проти Жидів.

Протижидівські настрої серед студенства далі поширюються й кріпнуть. Король приняв на авдієнції депутатів від студентів і обіцяв їм, що їх петиція буде розглянена.

ЗНОВ ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА В КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Ще нема формального перемиря між Японцями в районі Шанґгаю, як уже знову підносять голови ріжні китайські ґенерали, готуючись до горожанської війни. Особливо загрожуюче становище склалося в районі Кантону, де знов сформувалася протиурядова ґрупа, що починає робити спроби стати „одиноким центральним урядом" усього Китаю.

Переговори в справі замирення під Шанґгаєм далі провадяться між японськими та китайськими представниками, але вони йдуть пиняво, бо кожда сторона старається найменше уступити другій.

НЕ БОЯТЬСЯ НЕПОРОЗУМІНЬ З ІРЛЯНДІЄЮ.

ЛОНДОН (Англія).—Парлямент припинив свої засідання на час Великодних Свят. Посли й члени уряду мало занепокоєні подіями в Ірляндії. Всі вичікують тепер дальших кроків президента ірляндської републики, Де Валери, в справі відмови складати присягу на вірність королеви.

Таксамо й громадська опінія мало стурбована заявою Де Валери, а преса більше пише про те, яка буде погода на свята, ніж про ірляндські справи.

КОРОЛЕВА ОЛЕНА ПРИЇХАЛА ДО СИНА.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Розведена королева, дружина короля Кароля, Олена, приїхала до столиці на побачення зі своїм сином Михайлом, бувшим королем Румунії. На кордоні її стрінула почесна варта з 24 ґвардійців королівського полку. На двірці в Букарешті її стрінув синок з китицею рож. Офіційно привитав її з приїздом до столиці начальник поліції.

Кажуть, що брат Олени, бувший король Греції, також приїхав до Букарешту кілька днів тому й просить короля Кароля, щоб Олені більше видавали грошей на життя.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ХОЧУТЬ ПЛАТИТИ ЧЛЕНСЬКОЇ ВКЛАДКИ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Місцева торговельна палата звернулася до турецького уряду, щоб він змусив російське радянське торговельне представництво в Істанбулі (Царгороді) заплатити 3,000 турецьких фунтів (1,620 американських долярів) членської вкладки до палати за три роки.

Большевики відмовляються платити свою членську вкладку на тій підставі, що їх представництво є державним бюром. Палата стоїть на тому, що кожний, хто провадить торговлю в Істанбулі, має бути її членом і платити свої вкладки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ПОДАТКИ

Посли всіх парляментів світа знаходяться в дуже скрутнім положенню, коли їм приходиться голосувати за підвищення податків. Це дуже неприємна для них справа, бо вона дотикає дуже болючо їх виборців. І тому посли радо „роздають" ріжні річи, радо виголошують високопарні промови; але коли кінець кінцем їм приходиться знайти жерело доходу на те, що вони „роздали", тоді одні мовчать, другі абсентуються, інші хорують, а ще інші друться між собою. От цілком так, як це діється тепер у конгресі.

Та попри те все, наложити нові податки розумно й справедливо — це річ надзвичайно важка. Це бачимо навіть з тої дебати, яка велася зприводу наміченого податку від продажей. Бо податок цей, у такій формі, як був предложений, був би діткнув головно найбіднішу клясу, бо оподатковано артикули щоденної потреби. І тому це є вияв здорової реакції, коли перейшов законопроєкт про спадковий податок, котрий добирається до богатої кляси і змушує її поносити ті тягарі, які для неї не є ніякими тягарами. Бо коли від маєтків, які виносять 10 міліонів долярів, стягатимуть спадковий податок навіть у висоті 65%, то це богачів матеріяльно не знищить, а тільки буде справедливим і розумним уживанням нагромадженого майна для загального добра.

Та біда в тім, що державний недобір такий великий, що навіть ті податки не зрівноважать буджету. І треба буде скорше чи пізніше оглядатися за новими жерелами доходу. А їх не бракує.

Доходовий податок змалів за останні два роки на 60%. Буджетовий недобір доходить за останній рік уже малощо не до двох біліонів долярів. Дотого доходовий податок зменшується ще далі, через господарську крізу й через те, що богато людей не платять податку і наповняють свої кишені грішми, які повинні піти до державної скарбниці. Це бутлегери, що торгують алькогольними напитками. Бо прогибіція довела до цього, що сотки міліонів долярів, які держава повинна стягнути з обороту алькоголем, остаються в бутлегерів. Та коли би перейшов тепер проект сенатського підкомітету в справі запровадження 4% пива, тоді не треба би накладати дальших податків, бо податок від того пива покрив би дефіцит. Але важко припустити, щоби це перейшло. На це треба ще сильнішого натиску населення і ще більшої крізи.

І. Сулима.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА ПІД БОЛЬШЕВИЦЬКИМ ОБУХОМ.

"Die Schule ist ein Politikum" (школа є справа політична), казала колись австрійська цісарева Марія Тереса. Дійсно, кожна державна влада від найдавніших часів старається захопити в свої руки виховання молоді. Особливо влада диктаторська, що прийшла до панування насильством і ним насильством надалі піддержує своє істнування.

В історії українського народу було нераз так, що чужинецька влада своїми школами виховувала між Українцями своїх духових невільників, які йшли сліпо й уперто проти свого власного народу й служили чужій державі. Було так за панування польських королів і за володіння московських царів на українських землях.

У нас мало хто звертає уваги на те, що відомий польський патріот Ярема Вишневецький, запеклий ворог української козаччини за гетьмана Хмельницького, був **Українцем**, з старого українського роду. Ще мати Яреми Вишневецького, відома княгиня Раїна Могилянка, була ревна прихильниця грецького обряду, як і її чоловік Олександер Вишневецький. В свойому тестаменті (заповіті) Раїна Могилянка-Вишневецька, рідна сестра митрополита київського Петра Могили, заповідала синови Яремі, щоб він не кидав грецької віри (тоді віра на Україні була майже однозначна з національною приналежністю). Але самі батьки Яремині зробили помилку. Вони віддали свого сина в науку до єзуїтів, а ці виховали в дитині любов до Польщі й до римо-католицтва, а ненависть і погорду до свого рідного, українського. Скільки таких Ярем бачимо в минулому України!

Як Москва перемогла шведське та українське військо під Полтавою року 1709, то дехто з української старшини, що пішла була за Мазепою та Орликом, не встигла узяти своєї родини з собою. Дітей цих „Мазепинців" московський цар звелів перевезти в Москву й там виховати в дусі московському. Так, наприклад, сталося з синами Федора Мировича, що був при гетьмані Орлику генеральним бунчучним. Малих Петра й Якова Мировичів, що доводилися племінниками гетьманови Павлови Полуботкови, цар Петро звелів віддати в московську школу, де з них обох зроблено **російських патріотів**. Петро Мирович, як виріс, писав до батька-еміґранта за кордон, що він не любить Українців і більше йому до вподоби Москалі. Про ката України царя Петра І. молодий Мирович пише, що він „співчуває бідним „малоросійським людям" і що цар „як батько ними піклується".

Цілі століття панувала на Україні чужа школа. З такої школи виходили, як писав Шевченко, „няньки, дядьки отечества чужого"... І тому, як тільки настала революція 1917 року, негайно почали Українці творити свою національну школу. Але недовго могла українська школа вільно розвиватись.

Прийшла большевицька окупація. **Російські** комуністи вже не могли скасувати української мови в школі, але зате схотіли наповнити українську школу своїм большевицьким духом.

Не можна заплющати очей перед тим, що на полі шкільництва большевицька влада зробила для себе великі здобутки. Вже більше як десять років старається російська комуністична партія дуже зручними способами перевиховати українську людність, а особливо молодь. Душа дитини, як віск: що хочеш, можна з неї виліпити. І тому большевицька партія бере „виробляти" людську душу з самого дитинства. Вже в дитячих притулках (захоронках) тим дітям, що ще й до школи не ходять, виховники мусять у зрозумілих для дитини словах розяснити політику комуністичної партії. Це не жарт, а справжня дійсність. Наприклад, у книзі „В допомогу дошкільному робітникови", що вийшла в Харкові 1931 р., є вказано, як треба дітям розповідати про **пятирічку, про колективізацію**, навіть про політехнізацію! Окрім того дітям змаленьку вмовляють **любов** до комуністичної влади та її провідників і **ненависть** до ворогів совітської диктатури. Це роблять тим способом, що в дитячих притулках улаштовують ріжні політичні свята, з відповідними промовами, співами, декламаціями й таке інше. Розуміється, на першім місці в цих святах стоїть Ленін, особливож святкують день його смерти (21. січня). А тому, що 22. січня є роковини проголошення самостійности України Центральною Радою, то при цій нагоді виховники мусять розповідати українським дітям, як „буржуазна Центральна Рада продавала Україну імперіялістам" та як Ленін Україну „визволив". І так день за днем, рік за роком український дитині накидають чужі й ворожі українського народови „святощі".

Чи може родина боротися з цим задурюванням дитячих душ? **Не може, бо не сміє.** Учителі **мусять** випитувати у дітей, що говорять дома батьки й матері його вихованців, і горе тому батькові, що схоче боротися зі згубним впливом школи на його дитину!

Малі діти-школярі мусять належати до організації „юних ленівців". (ЮЛ), старші йдуть у „**піонірі**", а далі веде шлях у союз комуністичної молоди (комсомол). Большевицька школа до краю розполітикована. З цього боку їй дорівнює хіба тільки школа італійського фашизму. Розуміється, що в таких умовинах школа має односторонний характер. Дитині дозволено читати тільки приписані комуністичною партією книжки, дитина мусить визнавати правильними погляди большевицькі, хочби в душі вона була проти них. Таким чином виховується в дітях страх, безхарактерність, неправдивість, криводушність, нещирість. Ось подивіться, чого вимагає комуністична партія від кожної дитячої книжки. Книжка повинна „показати клясову суть подій, що відбуваються навколо дитини, зробити наочним для дитини клясовий зміст цілої історії людства, збудити в дитині революційно - пролетарську свідомість"... (Комуністична Освіта Ч. 5—6. Харків 1931 р.).

Большевицька школа не хоче числитися з душею дитини, яка любить казку, вигадку. Комуністи, хоч самі вірять у найфантастичнішу в світі казку — пятирічку, проголошують з усієї сили:

„Геть усякі казки з дитячого вжитку і негайно!" (Ком. Освіта", ч. 6—6, ст. 256). А другий комуністичний „педагог" пробує вияснити, чи не можнаб при допомозі казок показати дітям у зрозумілому вигляді клясову боротьбу. Наприклад, „**ліквідацію куркулів, як кляси, через боротьбу Івана Царевича із Змієм**". (там же, ст. 246).

Над українською молоддю під большевицьким режимом нависла велика небезпека. Двома словами можна назвати цю небезпеку: **денаціоналізація та асиміляція.** Хоч на Великій Україні школа щодо **мови** українська, але вона виховує у нас патріотів „отечества чужого".

Знаком цього винародовлення є те, що в школі на Україні Росіянин **Ленін витіснив Українця Шевченка.**

Діти, скінчивши українську школу, не здобувають **національної свідомости,** бо їм увесь час товчуть у голову учителі, що інтереси України ті самі, що й інтереси Росії. В дітях на Україні большевики стараються виховати **совітських** патріотів, отже патріотів єдиної неділимої Росії.

За біблійних часів жидівські національні провідники-пророки докладали всіх зусиль на те, щоб жидівський нарід визнавав свого Бога і не молився чужим **богам.** І тепер той народ, який затратить пошану до боротьби своїх предків за волю і поклониться чужим „**кумирам**", буде засуджений на загибіль.

Наскільки серед нас є чимало таких, які думають, що „прецінь большевики дозволяють українською мовою вчитися по школах", я вважав потрібним показати й другий бік тої медалі, що називається „українізація".

Це та „українізація, переведена неукраїнськими руками", яку обіцяла комуністична партія ще 1927 р. й якої вона послідовно додержується.

Хто зломив дане слово,
Для того нема й присяги.
(Т. Шевченко)

Казис Відікавсказ.

ПРИСЯГА ЛИТВИНА.

Литвине, сину Гедиміна,
Королівський внуче Мендовга,
Чого сумуєш? Що то за причина,
Що твоє серце тугою повила,
А твої очи огнем запалила
І в грудь печальну думу вложила.
Вильно ворог забрав!
Там на руїнах замку дорогого,
Де князі наші, кунігаси жили,
Для своєї Литви щастя-долю вили,
Там нині вражий орел засідає
І своїм кріком серце мені крає
Мене цілого грозою пройме.
Сумно мені, горе!
Без Вильна, серця моєї земнлиці,
Сохну, як зілля літом без водиці.
Не можу жити, усміху не знаю,
Де лиш повернуся—про нього думаю.
Вильно, Вильно, недоля моя,
Без тебе спокою не знаю я,
Та лиш до часу!
До часу лиш думи душу мою крають
І в моє серце стрілами встрявають.
Бо ось! Присягаю я уже тут нині
На память княжу, святої Віжеї,
На все, що вяже мене з вітчиною,
Що незадовго прийде час до бою
І я Ляхови заплачу!
Прийде той час, урветься струна
Терпіння напята і на Перуна
Сповниться міра всіх терпінь,
Пізнає Лях Литвина силу,
Що колись Польщу задушила
І острий меч відплату дасть
Ляхам за все!
Завше Польща й заголосить,
Шавлісів меч побе розторочить,
Ляхів поганців покарає
І всю їм злобу пригадає.
Тоді не буде вже пощади.
На ляцьку гордість нема ради,
Хіба лише меч!
І нині Лях трясесь, боїться,
Кричить, скреготе і зброїться.
Захланність совість заглушила;
Накрав чужого, що мав сили,
На чужі землі він багатий.
Та на них Польщу збудувати
Не вспіє Лях!
Ось прийде час — та година,
Де встане Литва й Україна,
А з Польщі лишиться руїна,
А в орла крила облетять;
Завше ляцьке кодло кляте:
То буде день для них заплати,
А у нас сповнення присяг!

Переклав **о. І. З.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИТОВСЬКА ВИЗНАЧНА ЖІНКА В АМЕРИЦІ.

Хочу подати до відома українського громадянства, а особливо українського жіноцтва в Америці, що прибула з Литви до Америки панна Юлія Пранайтіс, редакторка литовського журналу „Звізда".

Панна Пранайтіс обїздила широкий світ і була навіть у найдальших закутинах Азії. В останніх часах студіювала відносини у відродженій Еспанії. Панну Пранайтіс уважають найбільш освіченою литовською жінкою в Америці. Є вона визначною суспільною діячкою і великою литовською патріоткою. І добре би було, щоби вона ввійшла в ближчі зносини також і з американсько-українським жіноцтвом.

К. Відікавсказ.

Филаделфія, Па.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Н. В., Вілкс Баре. — Дуже радо поміщуємо дописи про страйк і відносини, серед яких живуть і працюють майнери, тільки напишіть і пришліть. Ми вже сотки разів просили наших читачів, щоби збогачували часопис матеріялом про правдиве життя наших робітників.

І. Ч., Ню Йорк, Н. Й. — Надається до якогось музичного журналу, а не до нашого часопису.

„Свій" з Филаделфії, Па. — Чи думаєте, що це добре писання, коли в дописі чи статті один другому добре „вріже"? Ні, річевий і спокійний спосіб писання має більшу вартість, бо заставляє розумніше думати і розумніше писати.

І. Л-р, Годсон, Н. Й. — З усіх витинків, присланих Вами, можемо ужити тільки один. Всі інші не подають, звідки вони взяті, себто не подають ні газети, з якої вони взяті, ні її дати. Редакція вже нераз звертала на це уваги, що того роду витинки не можуть бути поміщені.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(3)

Як би їй справді грозила яка небезпека, себто, як би її батько таки рішився пристати до повстанців, то вона надіялася, що зробить се аж тоді, коли вислідить вязницю доньки і увільнить її. Щоби не скріпляти чуйности свого сторожа, вона поводилася так, неначеб ніякої небезпеки не боялася і неначе би під тою опікою почувала себе як у себе дома.

З поведення Марти Дзенцьоловський був дуже вдоволений. Ще більше вдоволений був з того, що його зробили опікуном такої гарної і принадної дівчини. Вона стала помічати, що він щораз більше силкується догоджувати їй. Його пожадливі погляди сказали їй, яка причина тої його прихильности і ласкавости. Вона з жахом дожидала тої хвилі, коли він ласкаво скаже їй, що любить її і без неї не годен жити.

Дзенцьоловський знав, що він серця дівчини не здобуде. Знав, що як Марта буде мати вільний вибір, то він дістане гарбуза. Він взявся на спосіб. Як його гетьман загадав знасилувати Ставського небезпекою, що грозила життю його дитини, так ротмістр загадав знасилувати дівчину небезпекою, яка грозила життю її батька.

Драгуни Дзенцьоловського були розкватировані по людських хатах. Дзенцьоловський закватирувався в гостинниці Друченка. Се був дуже великий дім з двома великими крилами, що обіймали, начі підковою, подвіря. З четвертого боку подвіря сю підкову затулювали стайні. На фронті було мешкання господаря і велика шинкова кімната. В крилах були кімнати для подорожних, які, що в Слушкові бували попасаючи. Коли до Слушкова прийшло польське військо, то Дзенцьоловський ціле одно крило гостинниці Друченка взяв для себе, для одного свого офіцира і для двох драгунів, що його обслугували. Коли йому прислали Марту, він умістив її в другім крилі і господареви порадив, щоби він до кімнати Марти переніс, як її товаришку, свою доньку Анну. Ся рада ротмістра була така рішуча, що Друченко не посмів перечитися і пораду зараз виконав. Прикрости ротмістр не зробив тим ні Анні ні Марті, бо дівчата зараз заприязнилися. Перед вікном Марти все стояла варта. Марта не могла би вікном вискочити на волю, і ніхто проти волі варти до вікна не підійшов би. Обід і вечеру Марта звичайно їла в їдальни гостинниці, при одним столі з родиною господаря і з Дзенцьоловським. Ротмістр все сидів коло неї.

Ротмістр що днини заходив до кімнати дівчат на балачку. Поводився дуже чемно. По якімсь часі став приходити саме тоді, коли Анни не було в кімнаті і Марта сиділа сама. Все був чемний, ввічливий, лагідний, солодкий. Марта помітила, що ввічливішій і солодший бував тоді, коли в кімнаті були тільки вони обоє, без свідків. Коли ротмістр ставав щораз солодший, Марта просила Анну, щоби її ніколи не лишала саму; як відходить, щоби її брала з собою. Анна вгадала причину.

— Ти може через того ротмістра? — спитала Анна, трохи здивована. — Він тобі не припав до вподоби? Я гадала, що й тобі зробив прислугу, як вийду і так влекшу тобі гутірку з ним.

— Що тобі прийшло до голови?! — крикнула Марта. — Він мені осоружний!

— Я гадала, що ти навидиш його. Він оногді просив мене, щоби я що днини бодай на одну годину відходила від тебе. Ти хіба знаєш, яку він тут має владу і силу. Його бажання є для кождого з нас приказом. Як би я була знала, що він тобі осоружний, то я була би перестерегла тебе. Та я думала, що ти будеш мені вдячна... Як то зробити, щоби він до тебе не лазив? Бо не виконувати його приказів, мені не вільно. Він пімстивсь би на цілій моїй родині. Він тут має силу, за нами ніхто не вступиться.

— Я буду робити так, — сказала Марта, — що як ти вийдеш з нашої кімнати, то й я вийду. Піду до їдальні, або на лавку перед хатою.

— Я тобі дам таку раду: Ти не показуй, що не хочеш його. Не відбирай йому надії, бо тоді він зробивсь би ще більшим нахабою і буде на тебе сильніше налягати. Я міркую собі, що нині-завтра він перед тобою вже отверто виде зі своїм коханням. Ти рішучо не відповідай йому. Крути, верти і відволікай. Нехай гадає, що як буде нахабою, то попсує собі; як буде терпеливий, то таки дістане тебе. Як зискаєш на часі, то може прийде який порятунок.

— Як би таки мого батька звістити, де я?

— Крий Боже! — крикнула Анна. Батько з жаху, або з нетерплячки зробить щось необміркуване і тоді ви обое пропали. Може мій батько щось вигадає. Може вигадає Сава.

— Який Сава?

— Той старий козак-чабан, що кождої днини рано приходить до ротмістра питати, чи є для нього робота. Про того Саву можна би сказати, що він в сих степах по сім і по тім боці Кодими знає кожде стебло. То страшний ворог Татар. Від татарських стріл і ножів погибла ціла його родина, коли він ще був малим хлопчиною. Його батьки були між першими, що осіли тут і оселю назвали Слушковом. Саме тому, що він знає кожду пять землі в сій околиці; знає всі звички і штучки татарви, Дзенцьоловський взяв його за пластуна.

— Пластун ротмістра вигадав би щось в мою користь на шкоду свого ротмістра?

— Сава на те вступив на службу до ротмістра, щоби лекше було при першій нагоді скрутити йому вязи... Вибач, бо я мушу вийти. Я ротмістрови зобовязалася саме в сю пору лишити тебе саму тут. Він зараз прийде сюди. Ти роби з собою, що схочеш.

— Я зараз вийду за тобою. Він не вгадає, що ти перестерегла мене.

— Як вийдеш, то не одночасно зі мною. Вийди трохи пізніше. Та се тобі не поможе. Хоч я буду коло тебе, то як він схоче балакати тільки з тобою, то таки спекаєшся мене. Очима покаже мені, щоби я відійшла і тебе лишила тільки з ним. Я мушу повинуватися і відійду. Ще раз пригадую тобі мою раду: відволікай!

Анна відійшла. Марта ще лиш хвильку підождала і таки скочила, щоби вийти. На порозі зустрілася з ротмістром. Не було іншої ради, як завернути. Збентежена сіла на стільчику і мовчала. Ротмістр присунув стільчик до неї, сів і також хвилю мовчав. Заки прийшов сюди, склав собі цілу промову. Прийшовши до неї, збаламутився і тепер наново думав, як зачати. Рішився зачати, стрівоживши її:

— Нині я прийшов до тебе з прикрою вісткою, — забалакав.

Чуючи ті слова, Марта втішилася і стривожилася. Втішилася тому, бо його перші слова показували, що не прийшов для любощів. Стривожилася, бо потерпала, що прийшов з вістю про зраду її батька. Показалося, що грозять дві небезпеки.

— З твоїм батьком погано може бути! — тягнув далі. — Він таки накладає з повстанцями. Йому і тобі грозить за те смерть. Його можна би спасти. Хто спасе його, спасе й тебе, бо ти ручиш за його вірність. Він сам спас би себе, бо в кождій хвили годен втечи на Запороже. Та він того не зробить, бо знає, що за те вбили би на пальт тебе...

— Я знаю, що зроблю! — крикнула Марта. — Я зроблю так, що він за мене вже не буде боятися, що мене вбють на паль, бо я умру!

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Запізнають Американців з українською народньою культурою.

Від якогось уже часу працює тут ґрупа визначних громадян для познайомлення з культурою ріжних іміґрантських ґруп. Склали вони для цеї цілиі й осібну орґанізацію, котрої душею є відома громадянська діячка, пані Віліем Довен Потнем.

Між іншим ці люди хотіли запізнатися теж і з тою культурою, яку привезли з собою іміґранти з України. Приміри цеї культури вони вже бачили на кількох українських виступах, які здобули собі широке признання; це ще більше підняло їх цікавість. Який рік тому вони віднеслися до місцевих українських громадських установ, щоби вони занялися уладженням вечора української культури. Не було кому іншому цею справою занятись, отже мусіла це зробити місцева українська православна церква та люди, що коло неї гуртуються.

Визначено для цеї цілиі день 14 березня. Вечір відбувся у великій салі бостонської Публичної Бібліотеки. Як це водиться в культурних людей, вечір почався точно в тій годині, яка була заповіджена. З ударенням 8. години піднялася куртина й на перед сцени вийшла пані Филипс, яка в імени хорої пані Потнем відкрила вечір короткими словами, подаючи ціль орґанізації та ціль вечорів. Вона теж заповідала кожду точку того вечора.

Вечір складався з трох частин. У першій частині Український Національний Хор імени Миколи Лисенка, під діріґентурою о. Йосифа Желіховського, дав вязанку українських пісень, в більшости народніх, щоби в цей спосіб дати публиці запізнатися з народньою музичною творчістю Українців. Співали між іншим: „Чуєш, брате мій", „По опеньки ходила", „Ой лопнув обруч", „Ой, летіла горлиця", „Ой зза гори чорна хмара", „Качки". Публика, що виповнила просто всі місця просторої салі, оплескувала щиро кожду продукцію.

Другу частину становив відчит про „Деякі вклади Українців у світову культуру". Говорив гр. Омелян Ревюк, редактор „Свободи". Подавши загально ґеоґрафічні й історичні дані для орієнтації слухачів про край і нарід, з якого вийшли Українці, бесідник задержався довше на народній устній творчости українського народу. Прелеґент підчеркнув ріжнородність цеї творчости та спеціяльну історичну ролю, яку доля казала їй зіграти на Україні наслідком тяжких умовин для розвою письменної творчости. Він подавав взірці приповідок, оповідань, баляд, щоби дати слухачам можність відчути силу вислову, красу й драматичність народньої уяви. Подавши коротко начерк української письменности, що розвинулася з цеї народньої творчости, він додав деякі уваги про український танок як осібну галузь народньої творчости, підчеркуючи високий розвій її на Україні.

Це було неначе вступом до третьої частини вечора, в котрій ґрупа українських танцюристів під управою панни Анни Кучерівної відтанцювала пять українських танків. Ця частина викликала справжне одушевлення серед публики. Вже закрилася куртина по останнім танку, яким був „Запорозький ґерць"; уже прислуга взивала публику розходитися, бо світла будуть автоматично гаситись, а публика ще далі сиділа, немов би ждала на новий нумер програми.

Публику, з виїмком нечисленних приятелів та знакомих співаків і танцюристів, становили виключно не-Українці.

Гість.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На будову Стрілецької Могили.

Заходом Українського Хору ім. Лисенка відбувся баль, з якого прийшло $160, котрі призначено на будову Стрілецької Могили на католицькім цвинтарі в Филаделфії.

Ота могила призначена памяти героїв визвольної нашої боротьби. Тому й інші товариства повинні зложити дари на будову цеї могили.

Василь Карпчук.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

На місячних зборах в Американсько-Українськім Горожанськім Клюбі ухвалено висиґнувати з каси $5 на Рідну Школу в краю. Крім того ухвалили члени, щоб уряд і охочі пішли з колядою по місцевих і позамісцевих громадянах.

Колядували: Г. Мисак, Б. Кардаш, П. Лисяк, Н. Колодій, В. Дригинич і М. Чабрак.

Жертви зложили: П. Гаврилів $5; А. Масопуст $3; по $2: С. Дембицький, Т. Гавриш, С. Ґураль і М. Фенчинський; по $1: С. Гамусяк, М. Корикора, І. Ваверчак, О. Білецький, І. Кижецький, В. Берко, Д. Федчишин і М. Чабрак; по 50 ц.: Т. Пізняк, В. Дригинич, А. Яричевський, Д. Вовк, Г. Мисак, Б. Кардаш, Г. Мисак, А. Сидор, А. Костик, І. Бойко, М. Ганевич, А. Возьний, Г. Маслій, А. Дякун, Г. Дячишин, П. Щуцький, Д. Мельник, І. Ворона й П. Будняк. Дрібними жертвами $3.60. Разом $42.10.

Гроші вислано через Обєднання.

М. Чабрак.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІХ ОРҐАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ

Прийдім і спомянім Тараса Славного Кобзаря, Що збудив Україну До нового життя.

—: спомяне :—

БЕЗСМЕРТНОГО КОБЗАРЯ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ВЕЛИКИМ

КОНЦЕРТОМ

В НЕДІЛЮ, 27. БЕРЕЗНЯ 1932

(SUNDAY, MARCH 27th, 1932)

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-19 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОДИНІ 8-мій ВВЕЧІР.

Ціна тікетів 75 і 50 центів.

ПРОГРАМА СВЯТА:

Святочну промову виголосить: **Дмитро Галичин.**
Сольо і деклямація: **Маруся Бурбела.**
Скрипкове сольо: **Роман Придаткевич.**
Барітон сольо: **Петро Ординський.**
Укр. Хор **„Бандурист" під управою Юрія Кириченка.**
Пяно акомпаніямент: **Ольга Ткачук.**

На цьому концерті виступить **перший раз в Ню Йорку** молоденька Українка, 13-літня **Маруся Бурбела, з Ню Гейвен, Конн.** Центральний Комітет запросив Марусю Бурбелу на це свято, щоб нюйорським Українцям дати нагоду налюбуватись красотою її співу й деклямацій.

Програма Концерту багата змістом, тому приходіть лавою, щоб звеличати Свято Кобзаря України.

УВАГА: Звертається увагу, що на летючках роздаваних минулої неділі, через помилку була поставлена **дата 27-го квітня, А МАЛА БУТИ 27-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1932 року.**

67,9-70

ЗАГАЛЬНІ ПІДГОТОВЛЯЮЧІ НАРАДИ

ДЛЯ НЮЙОРСЬКОГО СВЯТА В ЧЕСТЬ ЮРІЯ ВАШИНҐТОНА

:—::—: полученого :—::—:

З ВИСТУПОМ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ ПІД УПРАВОЮ ОЛ. КОШИЦЯ ТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО БАЛЕТУ ПІД ПРОВОДОМ ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА

:—::—: відбудуться :—::—:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1932 РОКУ

В ГОДИНІ 2.30 ПОПОЛУДНИ,

В ШКОЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТАНКУ В. АВРАМЕНКА,

35 ІСТ 2-га ВУЛИЦЯ, В НЮ ЙОРКУ.

На наради проситься представників орґанізацій українських громад з Ню Йорку, Брукдина, Асторії й цілого Лонґ Айленду, Стейтен Айленду, Йонкерсу, Джерзи Сіті, Бейону, Картерету, Перт Амбою, Плейнфілду, Елизабету й Елізабетпорту, Нюарку, Пасайку і всіх сусідних підміських громад, а з ними всіх щирих та ідейних громадян, що хочуть прислужитися великому ділу, як це вже бувало перед тим.

По нарадах можна буде взяти в розпродаж тикети на нюйорське свято, що відбудеться В НЕДІЛЮ, 8-го ТРАВНЯ (МАЯ), в КАРНЕҐІ ГОЛЛ.

70-1

Управа Школи Українського Національного Танку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАЛОЖИЛИ ЦЛО В СУМІ 1,342 ЗЛОТИХ НА ЗНОШЕНІ РІЧИ, ВИСЛАНІ СИРОТАМ У КРАЮ.

Громадянин Василь Юсипчук з Рошел, Н. Дж., переслав до „Свободи" звіт з розвязаного „Комітету Помочі Гуцульщині" в Пасейк, Н. Дж., в якім подає, що вислав на Українську Діточу Захоронку в Косові $20, та що в касі осталося $21.08.

Разом з тим залучив він оріґінального листа від п. Марії Григорцевої, яка потверджує відбір пересланих $20 для Захоронки та пише про страшний голод на Гуцульщині та про те, що нема чим утримати українських сиріт, бо держава відмовляє усякої помочі. А далі просить п. Григорцева оголосити в американських ґазетах таке:

„Перед двома місяцями вернувся до Косова п. Дмитро Прухницький (вже помер) і подав нам, що вже є в дорозі переношені річи, зібрані українськими жінками в Америці, а призначені для наших сиріт. Він привіз ті річи до Гамбурґа, а що був хорий, надав їх на залізницю і не віз з собою. Річи прийшли до Снятина й ми заплатили 25 злотих як порто та зробили до цлового уряду просьбу про звільнення від цла. По 5 тижнях прийшло повідомлення, що відмовляється нашій просьбі, бо, мовляв, нема узасадненої причини. За річи наказали заплатити 1,342 злотих цла. Очевидно, ми мусіли з цих річей зрезиґнувати.

„Не маючи змоги інакше подякувати тим жінкам за їх добру волю і подати їм до відома, що ми не могли з того скористати, просимо передати оту нашу подяку та заяву через часописи".

—o—

КОСЦЮШКО НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ.

Хочу поділитися з читачами „Свободи" тим, що я вичитав у польській ґазеті „Рекорд Цодзєнни" з дня 14 січня 1932 р., в статті „Незнана памйонтка по Косьцюшце".

В тій статті пишеться про те, що на нашім українськім Підляшу, в селі Довголиска, радимінського повіту, є памятник, побудований Тадеєм Косцюшком.

Фільварок у Довголисках державу у своїм часі шваґер Костюшка, Смолінський, котрого Косцюшко часто відвідував. Там він стрічався з дочкою воєводи Сосновського, яку дуже любив, а якої воєвода не хотів видати за Косцюшка, і тому Косцюшко виїхав до Америки.

Добувши слави в Америці, Косцюшко вернувся до Европи і сейчас заїхав до Довголиск і тут вибудував памятник, а в українській уніятській церкві завісив ордер, який одержав від Вашинґтона і на якім був напис: "Omnia reliquit servare Republicam) (все полишив, щоби служити републиці).

Оте потвердив Федір Левчук, 90-літній старець, котрий розповідав про те, як витали Косцюшка, коли він вернув з Америки. Левчук казав, що він сам подарував навіть Косцюшці цеглу на будову памятника, та що Косцюшко завісив ордер у церкві по богослуженню в присутности великого здвигу народа й зїхавшоїся шляхти. Це оповідання Федора записано в 1863 р.

У записках про Косцюшка довго ломали собі голову, чому він поставив памятник у Довголисках, коли він жив у Сихновицях. Тепер доперва пояснюють це тим, що з Довголисками вязала його любовна траґедія. До цього треба додати, що й в Сихновицях, де жив і виріс Косцюшко, була спорять над тим, до якої народности треба зачислити Косцюшка. Але одно певне, що він виріс на українській землі й ходив до української церкви.

Онуфрій Курочка,
Гемтремк, Міш.

Американка, яка ніколи не бачила корови, поїхала на фарму й бачить, як корова пережовує.

Здивована, питається фармера: Що за поступ! То вже ваші корови дістають ґуму до жування?

—o—

Актор: Пане директор, я ще не знаю, яку ролю пан директор дадуть мені в цій премієрі. Та я гадаю, що дістану якусь таку ролю, в якій сподобаюся публиці.

Директор: Певно. Ви вмираєте зараз у першій дії.

— Вейтер, та це скандал! У зупі, що ви мені принесли, плаває нежива муха!

— То неможливе, прошу пана!

— Як то неможливе?!

— Неможливе, бо коли би була нежива, то не могла би плавати.

—o—

— Кождий чоловік повинен усе зодягатися відповідно до своїх приходів.

— Так, одначе я не є приятелем культу наготи.

На селі.

Священик: Якжеж, Артемку? Свята вже за плечима, а того поросяти, що ви мені обіцяли, як нема, так нема...

Селянин: Обіцяти — обіцялося, прошу єгомостя, та тимчасом порося виздоровіло.

—o—

У берлінській мистецькій академії є занятих чимало російських еміґрантів. Директор прийшов до академії, прикликав одну з еміґранток і сказав:

— Пані ґрафянко, спитайте великого князя, де він повісив тих „Пролетарів"?

—o—

Знакомий.

— Рік тому ми були стрінулися в гостинниці.

— Можливо, та я вас собі не пригадую.

— Я вас собі також не пригадую, лише мою парасолю.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

На днях прийшов лист від Управи Музею Т-ва ім. Шевченка у Львові, що вже дістали новий тристадоляровий ортофонічний фонограф, який був висланий нами як дар для наукових цілей з обсягу етноґрафії. Заплатили 67 злотих (то є 7 долярів) і то лише за пересилку від порту до Львова. Всі кошта підприємство Сурма покриває, навіть за пересилку від порту. Рівночасно вислано на разі 30 рекордів, між іншими Вечерниці Ніщинського, грані і співані та другі. Щоб в краю тепер і колись знали, що ми тут творимо, то треба їм вислати всі рекорди, видані компаніями: Віктор, Колумбія, Бронсвік і Окей. Всіх рекордів видано около тисячу (кожда інша). Багато вже нема. Зповищих 4 компаній, 3 вже перестали робити рекорди, виглядає, що і Колюмбія не багато вже буде рекордів робити. І те все, що Ви чули на рекордах, що веселило Вас (доки ще радія не було), скоро загине. В краю ще може будуть робити рекорди, але ніколи такі; там того розмаху не буде, там не буде тої волі для аматорів. Тим більше шкода булаби, колиб мала пропасти найбільша в Америці народня творчість.

Фоноґраф вже мають, ще треба їм рекордів. Хто є в Америці, що хотівби зробити ту дорогу памятку для рідного краю — має нагоду. Як ніхто не зголоситься до двох місяців, то значить, що підприємство „Сурма" мусить ще і то взяти на себе. Підприємство Сурма колиб хотіло плакати, що нема грошей, то потрафилоб ліпше, як кождий приватний чоловік. Та не штука доказати, що нема, навіть як є. Штука доказати, як нема, що є.

Можливо, що треба буде рекорди збирати від загалу. Тому, хто має вже старші рекорди українські, але ще в добрім стані, не викидайте. Скоро зробимо спис рекордів, котрих вже не можна дістати від компаніїго оголосимо в часописах, а тоді ті рекорди можна також переслати, де з них будуть користати.

Українських годин як не було, то не було, а тепер є вже аж 4 в Ню Йорку. Сурми дві, одну мають українські бизнесмени в Бруклині, одну має Евген Жуковський, котрого також підпирають українські бизнесмени в Ню Йорку. Слава Богу, наші костумери, що покупили від нас радія, мають що слухати.

На цю неділю, то є 27-го, будуть знов музиканти з Українського Горожанського Клюбу в Квінс Кавнти під проводом Вол. Цісика. Вони відограють знов „Чабана", тепер вже на більшій стації (WOV), котра сягає около 400 миль від Ню Йорку, щоби і позамісцеві почули яких добрих музикантів маємо.

Як минувшої неділі, так і тої, буде знов співати пані К. Гнатків з Рачестер, Н. Й. Її голос так мило, гарно виходить через радіо, що заставляє людей забуватись. „Аж здається мурашки поза плечі лазять", пише Василь Сейло з Керні, Н. Дж.

Колюмбія згодилася зробити дві рекорди з пісень пані Гнатків. Слухачі повинні ті рекорди вже замовляти, щоб тим доказати компанії, що Українці дійсно люблять, як буде що гарне.

На питання: „чому вона не робить концертів поміж Українцями в Америці, щоби всюди пізнали, як маєтьсяспівати народня пісня, і почули надзвичайно гарного голосу", пані Гнатків відповіла: „Щоб робити концерти для Українців, то треба самому тікети виробляти, самому продавати, самому афіші розносити і т. д., то все забагато на одного". Чи правда це, артисти? Колись ще будемо мати людей здібних до всього.

На цю неділю і на дві слідуючі, доки ми будемо мати українську програму зі стації WOV, можемо взяти цікавих подивитися, як робиться „бродкестінґ". Тому родичі мають нагоду показати своїм дітям, від літ 4 до 10, щось надзвичайного. Дитина від літ 4 ніколи не забуде враження, коли побачить щось нового і приємного. А ще коли воно відбувається в надзвичайній порі дня, приміром, рано, коли ще нічим їх головка не занята. Хто хотів би прийти сам або з дітьми, щоб іти до „бродкестінґ" стації, то нехай приходить в неділю рано, в годині 7.30. до склепу Сурми, звідси підемо разом.

В склепі вже все приготоване на свята. Є вже писанки, картки і листи. Є також спеціяльні краєві цукорки в пачках, що також називаються „писанками", по 35 цнт. пачка. А ще на піст маємо краєвий олій з сімя і дуже а дуже добрий мід. Костумери аж липнуть до нього. Івасик дає кушати, а хто покушає, той вже купить.

Доси маємо 48 почесних членів Української Радіо Програми і 8 спомагаючих. Ще треба 952 почесних членів, то українська програма буде істнувати 2 роки без перестанку. Хто не хоче записатися в члени УРП, хай прийде до склепу, тут його переконають і він певно запишеться. Щоб бути членом УРП, треба купити книжок від Сурми за 5 долярів.

Як чоловік не має своїх грошей, то ще може дістати від другого, але як стратить здоровля, то від другого не дістане і мені треба іти спати. (Огол.)

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

POLISH POLICE HEAD IS SLAIN

LEMBERG, Poland (U.P.)—Three men shot and killed Police Commissar Czechowski today and escaped. The murder was believed to have been for revenge because Czechowski had taken action against a Ukrainian minority semimilitary organization.

(Newark Star-Eagle, Tuesday, March 22, 1932.)

—o—

SCHEVCHENKO HONORED BY UKRAINIANS

CROMPTON PROGRAM

Dancing Class Conducts Entertainment in Odd Fellows' Auditorium.

Members of the Ukrainian Dancing Class, of Crompton, yesterday presented a program in honor of the memory of **Taras Schevchenko**, Ukrainian poet. The program was presented in Odd Fellows' Hall, Crompton, and approximately two hundred were in attendance.

Wasyl Fedorowicz, who was in charge of the entertainment, opened the program with a reading, "Who Is Schevchenko?" The remainder of the program included: "To Schevchenko," Katherine Nadorishna; reading, "If It Be So, Let It Be," John Bernadyn; recitation, "Ash Tree," Mary Diachun; song, "When I Die Then Have Me Buried," entire chorus; recitation, "Vagabond Death," Tekla Noderoskna; recitation, "There Was Once a Hetman Country," Maurice Szemczuk and Walter Bernadyn.

Recitation, "Three Roads," Katherine Diachun; recitation, "The Village Home," Anna Moskalyk; song, "Trampled Is the Path," chorus; recitation, "Katherine," by Katherine Noderoskna; recitation, "Good Friends," Mary Bernadyn; recitation, "Ukraine, the Powerful," George Hudyma; song, "Winds Are Blowing," Anna Noderoskna; recitation, "Ukraine," Edward Loader and Wilbur Fedorowicz; reading, "Schevchenko Was a Poor Man," Wasyl Fedorowicz; ensemble singing of American and Ukrainian anthems.

A number of the poems were composed by Arthur James.

(Pawtucket Valley Times, March 21, 1932.)

—o—

SAY REDS ARE MOVING PEASANTS AT BORDER

Rumanian Reports Tell of Action to Balk Escapes—Soviet Officials Deny Shootings.

Wireless to The New York Times.

BUCHAREST, March 22.—Apparently in an effort to prevent a mass flight of peasants of the Rumanian race over the frozen Dniester River, the Soviet authorities are reported to be evacuating them from the Bessarabian border zone.

In the village of **Saistari**, near **Tiraspol**, according to advices received here, while the mounted frontier guards were driving the villagers toward Tiraspol, preparatory to sending them to **Siberia**, the peasants, led by priests, attempted to escape across the Dniester. They were surrounded by the guards **and twenty-two were killed** by machine gun fire and hand grenades.

Thirteen figutives from the village of **Tolmas** succeeded in entering Rumania yesterday, crossing the river. Questioned by the Rumanian authorities, the figutives said that the Soviets, having completed the confiscation of the properties of the kulaks, were turning their attention to the lesser proprietors, and particularly were confiscating the farms and stock of those of the Rumanian race. The Soviet military forces along Bessarabian borders, they said, were tripled recently.

Two families tried to enter Rumania yesterday morning near **Tighina**. One sled overturned with its occupants and Soviet guards shot them all. The occupants of the other, except one, shared the same fate.

MOSCOW, March 22 (AP).—Reports out of Rumania that Soviet soldiers had shot down peasants on the Ukrainian frontier were characterized by Soviet officials today as "to absurd to warrant a formal denial." The Rumanian reports said observers on the border had told of the shooting of women in the Ukraine by Red Army troops who sought to destroy churches.

(The New York Times, Wednesday, March 23, 1932.)

—o—

ASTORIA MEETING ASKS LIBERTY FOR WESTERN UKRAINE

Queens Residents Support Move in Mass Gathering in Bohemian Hall.

A unanimous protest was made against the strong-arm methods being used by Poland on its subjects in western Ukrainia at a mass meeting in Bohemian Hall, 29-19 Twenty-fourth avenue, Astoria.

Several hundred North Queens Ukrainian residents gathered at the meeting to pledge their support to the movement that is being waged throughout the nation for liberty for western Ukrainia.

Following the speeches, the mass gathering drew up a resolution to that effect, and copies will be sent to the League of Nations, President Hoover, Secretary of State Stimson and Foreign Administrator of Great Britain, Sir Simon.

The speakers outlined the way these 8,000,000 Ukrainians became Polish subjects in 1919.

This nation, it was charged, denied its subjects in western Ukrainia home rule and freedom in manner of language, education, cultural institutions and religion.

It was declared that at the present time, in Ukrainia, if any Ukrainian looks like a suspicious character he is arrested, put in jail and then given a long sentence under the Polish laws.

The mass meeting showed objection to the treatment given the Ukrainian petition issued in January, 1932, by the League of Nations, which, it was contended, does not give the Ukrainians any liberty.

The resolution, in part, states "That we protest the unsatisfactory, perfunctory disposition of the Ukrainian petition by the League of Nations in January, 1932."

John Kubaryk, Astoria, was chairman of the meeting, and Paul Barrich, also of Astoria, was secretary.

The speakers were Theodore Swystun of Philadelphia and Nicholas Novak and Kalyna Lessiuk both of Manhattan.

(The Daily Star, Long Island City, Tuesday Eve., March 22, 1932.)

В школі.

Учитель: Абстракцією називаємо щось, що можемо собі уявити, та чого не можемо ні діткнутися, ні схопити. Дидик, дай мені якийсь примір на це?

Ученик: Розпалена штаба заліза.

—o—

Судця не може ніяк довідатися, скільки має літ жінка, що станула за свідка, тому питається її так:

— Скільки літ мала ваша мати, як ви прийшли на світ?

— Двацять два.

— А скільки літ має тепер ваша мати?

— Шістьдесять сім.

—o—

— Дуже мені подобається Марійчин наречений, лише очі має наче примкнені.

— Чекай, як він ожениться з нею, то зараз очи йому отворяться.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР. (96)

Тарзан звільнив свою руку й почув себе лекше. Почав роздумувати, як виратуватися з неприємного стану. Довкола була тиша й лиш окремі звуки джунґлів долітали до його вуха. Почав він нюхати повітря, вдихаючи його цілими леґенями. Здавалося, що він почув якийсь цікавий для нього запах. Потім видав кілька дивних звуків. Скоро він почув на ці звуки відповідь, яка долітала з джунґлів. Сторожа сполошилась.

—o—

Вартівники вже нераз чули ці звуки й знали, що їх видають великани малпи, з якими не дуже то приємна зустріч у джунґлях. Ще більше їх налякало те, що отой полонений силач почав перший видавати ті звуки й тепер має на них відповідь. Обох вартівників охопив жах. Тарзан дав щось переговорював з невидимими для вартівників своїми приятелями. Скоро вони побачили при світлі місяця малпу, що гойдалася недалеко на гиляці.

—o—

Страх охопив жовнірів, коли вони заприміти ще кілька малп, а потім побачили, як вони перестрибуючи з дерева на дерево, добиралися до табору. Нарешті вартівники не витримали й кинулися тікати геть, а Тарзан почав голосніше кликати малпи собі на допомогу. Який тузин величезних малп перестрибнув через паркан і обережно примостився біля паркану. Тарзан почав переговори, як було видно, з їх ватажком.

—o—

Це був Чолак, який уже мав свій малпячий „ґенґ" і командував ним. Та не встигли малпи порозумітися з Тарзаном, як появився недалеко бельґійський офіцир зі своїми переляканими вояками, яких він якимсь способом заспокоїв. З витягненим револьвером у руці офіцир підходив обережно до малп. Він хотів, щоб його жовніри стріляли в малпи, але ті відмовилися, бо боялися нападу більшої скількости малп.

—o—